

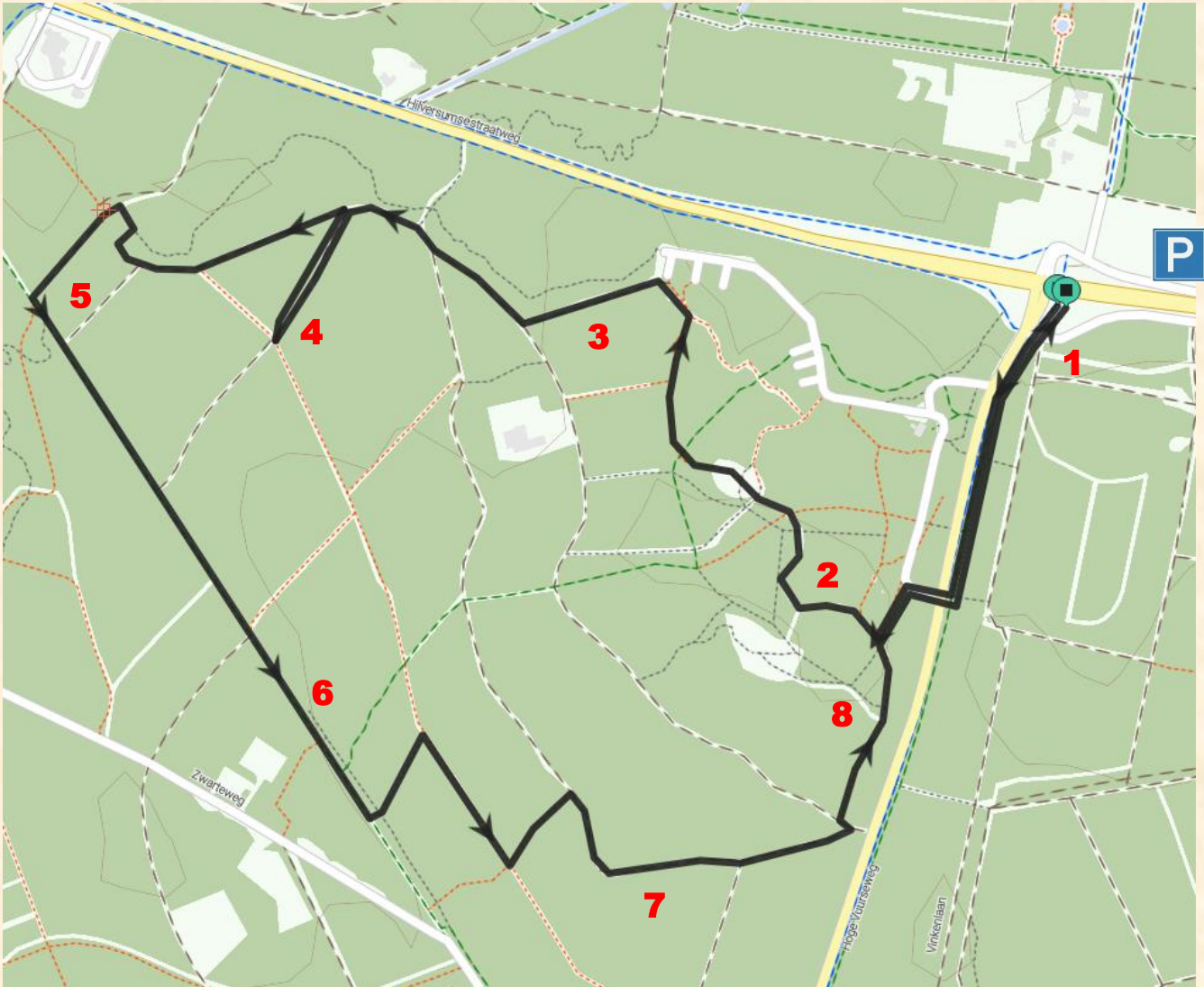

Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht

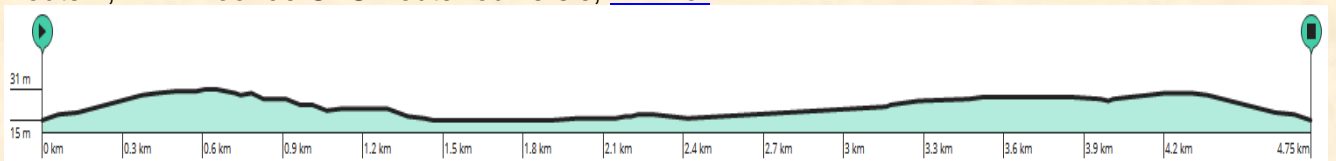
Laagte van Pijnenburg - Geopad 100 – 't Hooge Erf

22-07-2021

Wie ook wandelend kennis wil maken met de karakteristieken en kwaliteiten van het bosgebied 't Hooge Erf adviseren wij de hierna beschreven, 4,5 kilometer lange route te lopen. De route begint en eindigt bij de kruising Hilversumse Straatweg – Hoge Vuurscheweg. Bij deze kruising ligt achter het theehuis Hooge Erf een groot parkeerterrein. Het beschreven traject komt grotendeels overeen met een van de in het gebied gemarkeerde routes. Die route is bekend als de Hoge Erfwandeling.

Route 4,4 km. Voor de GPS RouteYou versie, [klik hier](#).

1. Wij beginnen de wandeling bij de Hilversumse Straatweg, van waaruit een voetpad langs de Hoge Vuurscheweg over een afstand van zo'n 600 meter wordt gevolgd. Vrijwel op de kruin van de stuwwal van De Vuursche aangekomen wordt rechtsaf geslagen. Aan de overzijde van de weg begint dan de eigenlijke wandeling door het bosgebied 't Hooge Erf.

2. Enkele tientallen meters verderop gaan we er rechts een grootschalig slingerend bospad volgen. Het brengt ons naar de reeds vroeg herbeboste, bochtige noordwestelijke flanken van de stuwwal, alwaar het geopad bij een splitsing rechtdoor loopt. Rechts van ons zien we dan een voornamelijk slechts met grassen en varens begroeid, terpachtig heuveltje dat hoogstwaarschijnlijk niet natuurlijk is.
3. Even verderop nadert het geopad een driesprong, in de omgeving waarvan de stuwwalflank relatief steil is. Onze route slaat er schuin rechtsaf voor een afdaling van de helling. Deze leidt vrijwel onderaan de stuwwalflank tot een ontmoeting met de geel gemarkeerde Hooge Erfwandeling, welke wij links gaan volgen. De gele wandelroute brengt ons via een flauwbochtig pad naar een T-kruising, vanwaar wij rechts de markering blijven volgen.
4. Een ander flauwbochtig pad leidt ons dan naar een gebied met kleinschalig reliëf, waar onder meer enkele ovale terreindepressies zijn te onderscheiden. Waarschijnlijk hebben we hier van doen met (later enigszins verstoven) zandige (wind)afzettingen uit de laatste ijstijd. De blauwe markering van een andere wandelroute vraagt ons nu linksaf te slaan. Wij geven aan dit verzoek gehoor, omdat daardoor voorbij een kruising een drietal grafheuvels in ogenschouw kan worden genomen. Onze bedoeling is echter dat daarna weer teruggekeerd wordt naar de gele route.
5. Deze brengt ons vervolgens naar een deel van het wandelgebied met een vrij grillig reliëf. Kenmerkend hiervoor zijn klifjes, die dalachtige laagten met een nagenoeg vlakke bodem scheiden van zones met duintjes. Een dergelijke geomorfologische gesteldheid is karakteristiek voor gebieden waar de verstuingen die na de pre- en vroeghistorische ontbossingen her en der mogelijk werden, zich voornamelijk beperkten tot bepaalde zones, waaromheen het wegwaaiende zand door vegetatie werd opgevangen. De winderosie leidde dan tot het ontstaan van de dalachtige laagten. Dergelijke geofenomenen zijn bekend als stuifdalen. Het is de moeite waard de geschetste geomorfologische situatie eens van dichtbij te bekijken. De markering van de gele route leidt de aandacht echter van die situatie af, door ons te vragen linksaf te slaan. We zullen dit verzoek daarom negeren door nog even rechtdoor te blijven lopen. Een zeer bochtig pad brengt ons dan naar een door klifjes gemarkeerde uitwaaiingslaagte, waar wij links naar de kaarsrechte oude Berkenlaan zullen lopen. Op die laan moet dan voor een terugkeer naar de gele route andermaal linksaf worden geslagen.
6. Na een kleine honderd meter kunnen wij die gele route dan al weer gaan volgen. Onze ambiance is nu een gebied dat in de tweede helft van de 19de eeuw werd herbebost. De gemarkeerde route brengt ons langs de Berkenlaan terug naar de stuwwal, waarvan wij nu de slechts flauw hellende zuidwestelijke flank (beter) zullen leren kennen. De bedoeling is dat dit zigzaggend gebeurt. In verband hiermee laten wij de kaarsrechte Berkenlaan op een gegeven moment in de steek door linksaf te slaan. Een bospad brengt ons dan naar een T-kruising met een lange bosweg, die we rechts enkele honderden meters gaan volgen.
7. Hierna slaat de route opnieuw linksaf. Een ander pad brengt ons dan naar een vrij bochtige lange bosweg, die we eveneens rechts gaan bewandelen. Enkele honderden meters verderop nadert die bosweg de Hooge Vuurscheweg.
8. Even voor de weg kan echter linksaf worden geslagen. Via een door enkele kommetjes verlevendigde welving van de stuwwal keren wij dan terug naar de plek waar de wandeling door het bosgebied 't Hooge Erf begon.
9. Voor een terugkeer naar de Hilversumse straatweg moet daarna links andermaal het pad langs de Hooge Vuurscheweg worden afgelopen.

Door de wandeling informeerden wij ons over de geomorfologische gesteldheid en structuur van een bosgebied dat zowel op een stuwwal als windvormingen is gelegen. De meeste indruk maakten daarbij ongetwijfeld de glooiingen van de hogere stuwwalgedeelten, merkwaaardige reliëfkenmerken van enigszins verstoven windafzettingen, flauwbochtige oude lanen en hoogopgaande houtopstanden van sommige bospercelen.

Toelichting

Het oostelijk deel van het wandelgebied ligt op de lage stuwwal die bij de Hooge Vuursche “begint” en zuidwaarts tot de Lage Vuursche is te herkennen.

Met name in de noordoosthoek van het bos vertoont het stuwwaloppervlak markante glooiingen. Her en der komt ook boeiend microreliëf voor. We denken dan in het bijzonder aan bepaalde natuurlijk ogende kommetjes en enkele grafheuvels.

Verder naar het westen bestaat de ondiepe ondergrond van het wandelgebied in een zone met tamelijk grillig reliëf voornamelijk uit jongere fijnzandige (wind)afzettingen. Het zand ervan werd voornamelijk onder de koude klimaatomstandigheden van de laatste ijstijd aangevoerd.

Evenals andere gebieden met droge zandgronden werd het wandelgebied sinds de bronstijd gaandeweg vrijwel geheel ontbost en vele eeuwen overwegend als (gemeenschappelijke) grasgrond gebruikt. Steppe- en heidevegetaties gingen nu domineren.

Waar de heide- en steppevegetaties herhaaldelijk werden afgeplagd of be(t)reden kwam ter plekke van de onderlangs de stuwwal gevormde windafzettingen kaal grindarm zand aan te oppervlakte liggen, dat op de drogere gronden bij winderig weer ten prooi viel aan verstuivingen. Aldus ontstonden in het westelijk deel van het wandelgebied dalachtige uitwaaiingslaagten, die omgeven raakten door opeenhopingen van het zand dat de wind er wegstootte.

Het overgrote deel van het wandelgebied is een van de terreinen, die samen het grote landgoed Pijnenburg vormen. Het hoofdgebouw van dit landgoed staat enkele kilometers ten zuidzuidoosten van het wandelgebied bij de Biltseweg.

De oudst bekende vermelding van het huidige landgoed dateert van 1606. In 1647 werd op Pijnenburg een nieuw landhuis gebouwd. Van 1720 tot 1823 wisselde Pijnenburg wel acht maal van eigenaar, zonder veel van karakter te veranderen.

Een grote metamorfose stond Pijnenburg echter wel te wachten nadat het in 1823 was gekocht door Andries de Wilde. Deze liet zowel het huis vergroten als in de omgeving ervan een bospark met serpentinevijver aanleggen.

Sinds 1860 is het landgoed Pijnenburg in handen van de familie Insinger.

Aan de westkant van het wandelgebied is het driehoekige terrein tussen de Berkenlaan en Zwarteweg tegenwoordig eigendom van Staatsbosbeheer.

Het hooggelegen noordoostelijk deel van het wandelgebied was omstreeks 1795 al bebost. Ruim een halve eeuw later ook een terrein in het meest westelijk deel van het gebied. De kaarsrechte Berkenlaan werd toen nog over haar gehele lengte door heidegronden geflankeerd. Weer zo'n vijftig jaar later blijkt ook deze heide te zijn verdwenen en bebost.

In de noordwesthoek van het gebied werd in 1923 het horecapand Groot Kievitsdal gebouwd, dat na de Tweede Wereldoorlog enkele malen zou worden vergroot.

Zowel in het zuidwestelijk als oostelijk deel van het bos herinnert een voormalige groeve aan een enkele decennia geleden beëindigde ontgraving van het stuwwallichaam.

Alle rechten met betrekking tot de tekst en het kaartmateriaal uit deze uitgave berusten bij stichting Telluris. Persoonlijk gebruik van de uitgave is toegestaan maar niet voor zakelijke en commerciële doeleinden tenzij dit schriftelijk met de rechthebbende(n) is overeen gekomen.